

TISKOVÁ ZPRÁVA

KONFERENCE ČESKOSLOVENSKÉ PREZIDENTSKÉ TRADICE

12. říjen 2012; Praha

V pátek 12. října uspořádala Knihovna Václava Havla na půdě New York University Prague jednodenní konferenci *Československé prezidentské tradice a přímá volba prezidenta v České republice*, které se zúčastnilo na 200 hostů. Ve čtyřech panelech představili a diskutovali své názory odborníci z různých společenských oborů a někteří z kandidátů na úřad hlavy státu. Konference zkoumala prezidentské tradice, včetně využívání pravomocí a diskutovala možné změny, které lze očekávat po přímé volbě v pozici a mandátu budoucího prezidenta či prezidentky. „Přímou volbou prezidenta získá Česká republika zcela novou zkušenost“ uvedla konferenci ředitelka Knihovny Václava Havla Marta Smolíková.

Úvodní, historický panel připomněl, že první prezident, Tomáš Garrigue Masaryk, byl zvolen aklamací. Vedle pravomocí, které mají i současní prezidenti, jmenoval například i vyšší státní úředníky, tedy nejen ministry. Panelisté připomněli úzký vztah a spolupráci prezidenta s ministrem zahraničí, kteří před válkou tvořili tandem, o němž se později říkalo „Masaryk se zasloužil o stát, Beneš o republiku“. Pavel Kosatík, spisovatel a publicista připomněl, že ve 30. letech existovala početná skupina, která masarykovský stát podporovala, včetně právníků, akademiků, lékařů ale též i vojáků. Ivo Šedivý, historik FF UK pak upozornil, že zatímco za první republiky byly politické strany masové, s rozsáhlou členskou základnou, a prezident s jejich představiteli byl v živém kontaktu, dnes jsou strany něčím, na co se občané dívají jakoby zpovzdálí. Připomenuto bylo také silné charisma prvního prezidenta TGM, jeho schopnost politického vyjednávání, prosazování jednoduchého životního stylu, či náboženská motivace. U Edvarda Beneše pak byla zmíněna zejména jeho pracovitost.

Druhý panel se zaměřil na tradice prezidentů Václava Havla a Václava Klause. Byl uveden úvahou jednotlivých panelistů o tom, jaká osobnost by mohla/měla být prezidentem. Mezi charakteristikami nechybělo charisma či osobnostní vyzrálost. Právě osobnost u nás od počátku formovala úřad prezidenta více, než ústavní vymezení této funkce. Dále se diskuze soustředila na některé prezidentské pravomoci – jmenování bankovní rady, ústavních soudců a provádění zahraniční politiky. Bylo připomenuto, že Parlament zamítl Václavu Havlovi pouze jediného navrženého soudce, což expert na ústavní právo Jan Kysela přičetl nejen vysoké kvalitě Havlem navrhovaných soudců ale také tomu, že Václav Havel zveřejnil svoji vizi Ústavního soudu, který podle něj měl být pestrý generačně i zkušenostně. Nepochopením, respektive nezveřejněním představy Václava Klause o pojetí Ústavního soudu, pak mimo jiné zdůvodnil i zamítnutí nejméně devíti návrhů, které stávající prezident na jmenování soudců podal. Jiří Pehe, ředitel New York University Prague, provokativně vyzval k úvaze, zda má být prezidentství platformou pro uspokojování osobních ambic, čímž myslel nejen Václava Havla, ale též Václava Klause. Pavel Fischer, politický ředitel MZV, připomněl, že v zahraniční politice je důležité se chovat předvídatavě a konsistentně, s tím, že je nezbytné sledovat, jak o tomto kandidáti na post prezidenta uvažují. Novinář Jan Macháček a předseda správní rady Knihovny Václava Havla, zdůraznil, že kandidát na prezidenta by neměl být člověk spojený s minulým režimem

a apeloval na veřejnost, aby sledovala osobnostní integritu jednotlivých kandidátů, s tím, že v současné společnosti je třeba prezidentských pravomocí využívat transparentně a otevřeně.

Co čekat od přímé volby, bylo téma třetího panelu. Jan Kudrna, expert na ústavní právo Právnické fakulty UK zdůraznil, že rolí prezidenta je především udržet kontinuitu při střídání vlád. Upozornil, že po přímé volbě bude prezident stále tím, kdo bude mít pravomoc sjednávat mezinárodní smlouvy a po zkušenosti roku 2010 může jmenovat premiérem osobu bez ohledu na výsledky voleb. Bylo připomenuto, že ačkoliv důvodem pro přímou volbu prezidenta je uváděno především přání občanů a možnost jejich vyšší participace, nebyly vládou analyzovány dopady a vláda prakticky předpokládala, že změna způsobu volby žádné další změny nepřinese. Diskuse se zaměřila i na posun v legitimitě prezidenta zvoleného přímou volbou, možnosti různých změn vztahů mezi prezidentem, premiérem a parlamentními politickými stranami.

Nejvíce zájmu vzbudil poslední panel, jehož účastníky byli někteří z kandidátů na prezidenta či prezidentku. Zúčastnili se ho Jiří Dienstbier, Vladimír Dlouhý, Zuzana Roithová a Přemysl Sobotka. V publiku byla i Táňa Fischerová, která svůj úmysl kandidovat oznámila později. Moderátor Tomáš Klvaňa zpovídal jednotlivé kandidáty z jejich kvalit pro tento post, i z toho, jak vidí změny v legitimitě nově zvoleného prezidenta, či jakých obecně uznaných změn chtějí dosáhnout po pěti letech případného mandátu. Dotazy publika směřovaly k jejich názorům na kvalitu života, názorům na integraci do Evropské unie, či úlohu prezidenta jako vrchního velitele vojenských sil. Jiří Dienstbier na otázku proč jej volit uvedl, že má osobní integritu a energii jeho věku, životní zkušenosti opozice a Charty 77, odvalu a zásadovost. Zuzana Roithová svojí kandidaturou reaguje na to, že lidé chtějí změnu, politice chce vrátit důvěru, chce společnost spojovat, budovat mosty, být mediátorem s tím, že jako lékařka ví, jaké jsou starosti lidí. Chce využít zkušenosti ministryně, senátorky a poslankyně Evropského Parlamentu ke změně vnímání politiky. Vladimír Dlouhý uvedl, že má zkušenost, ekonomickou, politickou, ze soukromého sektoru i akademickou, je jazykově vybaven a má kontakty ve světě. Přemysl Sobotka argumentoval svojí stálostí názorů po roce 89, s tím, že demokracie je pro něj posvátná. Chce být aktivním prezidentem, chránícím parlamentní demokracii. Podle něj v zahraniční politice prezident nemá dělat byznys, ale otevírat byznysu dveře.

Program konference, koncepci jednotlivých panelů naleznete na webových stránkách Knihovny Václava Havla: <http://www.vaclavhavel-library.org/cs/index/novinky/433/program-konference-ceskoslovenske-prezidentske-tradice>.

Audiozáznam z konference je uložen zde: <http://www.vaclavhavel-library.org/cs/index/novinky/444/konference-ceskoslovenska-prezidentska-tradice-a-prima-volba-prezidenta-zaverecna-zprava>

Videozáznamy jednotlivých panelů konference naleznete zde: <http://www.vaclavhavel-library.org/cs/index/video/76/ceskoslovenske-prezidentske-tradice-i-panel-masarykovske-a-benesovske-tradice>

<http://www.vaclavhavel-library.org/cs/index/video/77/ceskoslovenske-prezidentske-tradice-ii-panel-prezidentske-tradice-v-havla-a-v-klaus>

<http://www.vaclavhavel-library.org/cs/index/video/80/ceskoslovenske-prezidentske-tradice-iii-panel-co-cekat-od-prime-volby>

<http://www.vaclavhavel-library.org/cs/index/video/81/ceskoslovenske-prezidentske-tradice-iv-panel-debata-prezidentskych-kandidatu>

Více informací:

Knihovna Václava Havla
www.vaclavhavel-library.org

Pavel Hájek,
tel: 736 606 648